

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Αθήναι, 2 Ιουνίου 1988

Αριθ. 4606 / Γν 405

ΠΡΟΣ: Υπουργείον Οικονομικών
Επιθεώρησιν Δημοσίων
Διαχειρίσεων και Ν.Π.Δ.Δ.
Δ/νσιν 5ην/Τμ.Β:

Εις απάντησιν επί των δια του υπ' αριθ. 2372/768/1988 εγγρά-
φου σας τεθέντων ερωτημάτων:

" α) αν στην έννοια του αυτοδιοικήτου του Αγίου Όρους, που κατο-
χυρώνεται με τη διάταξη του άρθρου 105 του Συντάγματος, περιλαμ-
βάνεται και η αποφυγή εκ μέρους της Πολιτείας ελέγχου στις περι-
πτώσεις που υπάρχουν καταγγελίες και βάσιμες υπόνοιες φοροδιαφυ-
γής και απάτης σε βάρος της από φορολογουμένους και ιερομονάχους
του Αγίου Όρους.

β) αν οι φορολογικές αρχές του Κράτους πρέπει να εκπέτουν ποσά
δωρεών από τα εισοδήματα φορολογουμένων, όταν το Δημόσιο εμποδί-
ζεται να ασκήσει, δια των οργάνων του, τον επιβαλλόμενο έλεγχο
για διαπίστωση της γνησιότητας δωρεών, όπως εκείνων που ανωτέρω
εκθέτουμε", σας γνωρίζω τα εξής:

Ι.- Δια του άρθρου 105 του Συντάγματος ορίζεται, μεταξύ άλλων
και ότι:

"1. Η Χερσόνησος του Άθω από της Μεγάλης Βίγλας και εξής, απο-
τελούσα την περιοχή του Αγίου Όρους, είναι, κατά το αρχαίον τού-
του προνομιακόν καθεστώς, α υ τ ο δ ι ο ι κ η τ ο ν τ μ ή μ α
τ ο υ Ε λ λ η ν ι κ ο ύ Κ ρ ά τ ο υ ς, τ ο υ ο π ο ί ο υ
η κυριαρχία παραμένει άθικτος επ' α
α υ τ ο ύ

2.- Το Άγιον Όρος διοικείται, κατὰ το καθεστὼς αὐτοῦ, ὑπὸ των εἰκοσιν Ἱερῶν Μονῶν του, μεταξύ των οποίων εἶναι κατανεμημένη ολόκληρος ἡ Χερσόνησος του Ἄθω, τὸ ἐδαφος τῆς οποιᾶς εἶναι ἀναπαλλοτρίωτον.

Ἡ διοίκησις αὐτοῦ ἀσκεῖται δι' ἀντιπροσώπων των Ἱερῶν Μονῶν...

.....

3.- Ο λεπτομερὴς καθορισμὸς των ἀγιορειτικῶν καθεστώτων καὶ του τρόπου τῆς λειτουργίας αὐτῶν γίνεται δια του καταστατικοῦ Χάρτου του Ἁγίου Ὁρους.....

4.- Ἡ ἀκριβὴς τήρησις των ἀγιορειτικῶν καθεστώτων τελεί, ὡς πρὸς μὲν τὸ πνευματικὸν μέρος, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν του Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς πρὸς δὲ τὸ διοικητικόν, ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν του Κράτους, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἀποκλειστικῶς καὶ ἡ δὲ διαφύλαξις τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας

Περαιτέρω, δια του κυρώσαντος τον Καταστατικὸν Χάρτην του Ἀγ. Ὁρους Ἄθω ν.δ. τῆς 10/16-9-1926 ὀρίζεται ἐν ἀρθρῳ 35 ὅτι "Αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ του Κράτους, ἐπιλαμβανόμεναι τῆς διώξεως πλημμελημάτων ἢ κακουργημάτων ἐντὸς του Ἁγίου Ὁρους, ἀποστέλλουσιν ἐκεῖ ἀνακριτικὸν υπάλληλον, ὅστις ὑποχρεοῦται νὰ καλέσῃ παραχρῆμα τὴν ἱερὰν ἐπιστασίαν ὅπως ἀποστείλῃ κατὰ τὰ εἰωθότα ἓνα των ἐπιστατῶν, παριστάμενον κατὰ τὴν ἐνέργειαν των ἀνακριτικῶν πράξεων καὶ παρέχοντα τὴν συνδρομὴν του εἰς τὴν ταχεῖαν διεξαγωγὴν των ἀνακριτικῶν ἐργων".

Κατὰ δὲ τὰς διατάξεις του Καταστατικοῦ ὡς ἄνω Χάρτου, λεπτομερῶς ρυθμίζεται τὸ ὅλον σύστημα τῆς αὐτοδιοικήσεως του Ἀγ. Ὁρους, ὀρίζεται δὲ καὶ ὅτι:

" Ἡ ἐν Ἀγίῳ Ὁρῷ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ των μοναστηριακῶν

αρχών και της ιεράς κοινότητας, πλην των ποιμνικών, άτινα υπάγονται εις τα αρμόδια πολιτικά του Κράτους δικαστήρια και εκδικάζονται, ως ανέκαθεν, εν Θεσσαλονίκη" (άρθρον 7), και "Πάσα διάταξις, αντικειμένη εις τον παρόντα καταστατικόν Χάρτην, δεν δύναται να έχη ισχύον εν Αγίω Όρει" (άρθρον 187).

II.- Εκ των ανωτέρω, σαφώς καθίσταται ότι, η περιοχή του Αγίου Όρους, αποτελούσα τμήμα της Ελληνικής Επικρατείας, υπόκειται εις όλας τας διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας εκείνας αι οποίαι δεν έρχονται εις αντίθεσιν προς τας διατάξεις του άρθρου 105 του Συντάγματος και τας ως άνω ειδικωτέρας περί του Αγ. Όρους διατάξεις του καταστατικού Χάρτου αυτού και του κυρώσαντος τούτον νομοθ. διατάγματος.

Βασικαί διατάξεις ειδικώς περί του Αγ. Όρους είναι εκείναι αι οποίαι αφορούν εις το αυτοδιοίκητον αυτού.

Όπως εξάγεται εκ του γράμματος των ως άνω διατάξεων, όπως τούτο βεβαίως διευκρινίζεται δια του σκοπού ή του πνεύματος των διατάξεων τούτων, ο Έλλην νομοθέτης (συνταγματικός και κοινός) ειρυσίως επεφύλαξεν, ~~έν~~ διαφόρων, πνευματικών κυρίως, λόγων, υπαγορευθέντων εξ ιστορικών δεδομένων, το από απόψεως θρησκευτικής εν ευρεία εννοία, περιλαμβανούσης επομένως και της κυρώσεως παραβιάσεως θρησκευτικών αυστηρώς κανόνων, και την διαδικασίαν επιβολής τούτων, περιωρισμένου αυτοδιοίκητον του Αγ. Όρους. Εν τω πλαισίω της θρησκευτικής "αυτονομίας" του Αγ. Όρους περιελήφθησαν και διοικητικά εμφάνσεις όλως ειδικής κοινωνίας ανθρώπων, τείνουσαι εις την εξασφάλισιν του προέχοντος σκοπού της όλης περί Αγ. Όρους ρυθμίσεως επί καθαρώς θρησκευτικής βάσεως.

Εντεύθεν προσδιορίζεται η αληθής έννοια και έκτασις του αυτοδιοίκητου του Αγ. Όρους, ως του πλαισίου εκείνου των πράξεων

και συνθηκών εν γένει δια του οποίου διασφαλίζονται ΜΟΝΟΝ ΟΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ και ΕΠΑΡΚΕΙΣ ΟΡΟΙ εκπληρώσεως του θρησκευτικού συναισθήματος των εν αυτώ εγκαταβιούντων, άνευ επεμβάσεως εις το σημείον τούτο τρίτων και ιδίως της Ελληνικής Πολιτείας.

III.- Εις τὰ πλαίσια ταύτα ωρίσθησαν δια του καταστατικού Χάρτου ωρισμένα και εις ωρισμένους τομείς "διοικητικά" όργανα της μοναχικής αυτής κοινότητος, αλλά και σαφώς διεγράφησαν αι εν γένει εξουσίαι της Ελληνικής Πολιτείας εντός της περιοχής του Αγ. Όρους. Τοιαύται ενδεικτικώς αναφερθείσαι εις τον Χάρτην τούτον εξουσίαι είναι η διαφύλαξις της δημοσίας τάξεως και ασφαλείας, η άσκησις της επί πλημμελημάτων και κακουργημάτων ποινικής εξουσίας, η φορολογική εξουσία, η οποία ΚΑΤ'ΑΡΧΗΝ ΕΠΕΚΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΑΓ. ΟΡΟΣ, απλώς περιωρίσθη ως προς την επιβολήν φόρου επί της περιουσίας και επί των συναλλαγών γενικώτερον, εφ'όσον υποκείμενον αυτών είναι αι μοναί και οι μοναχοί (πρόκειται περί των φορολογικών προνομίων του Αγ. Όρους), επεφυλάχθη όμως ρητώς (και ενδεικτικώς) η εξουσία αύτη όταν υποκείμενον είναι τρίτα πρόσωπα, δρώντα εμπορικώς εντός της περιοχής ταύτης (βλ. άρθρον 2 του κυρωτικού ως άνω ν.δ. της 10/16-9-1926).

Η αναφορά των μορφών τούτων της εξουσίας του Ελληνικού Κράτους και εμπράντου εκδηλώσεως αυτής εντός της περιοχής του Αγ. Όρους είναι ΑΥΤΟΝΟΗΤΩΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ, υπό την έννοιαν ότι το Κράτος, του οποίου τμήμα αποτελεί το Αγ. Όρος, ασκεί εντός του τμήματος τούτου απάσας τας κυριαρχικάς εξουσίας αι οποίαι προσιδιάζουν ή θεωρούνται αναγκαίαι προς εφαρμογήν της Ελληνικής εννόμου τάξεως εντός ελληνικού χώρου, εφ'όσον δεν θίγουν την περιωρισμένην ως προς ειδικόν τομέα αυτοδιοίκησιν του Αγ. Όρους, ως αύτη προσδιορίζεται δια των ως άνω νομοθετημάτων, πρώτης και δεύτερης τάξεως (συντάγματος και νόμων).

IV.- Είναι πρόδηλον ότι το Κράτος δεν καλύπτεται να ενεργήση εντός της περιοχής του Αγ. Όρους όλας τας πράξεις εκείνας αι

οποίαι ενδιαφέρουν την κειμένην Ελληνικήν έννομον τάξιν και δια των οποίων δεν θίγεται ούτε η θρησκευτικότητα των εγκαταβιούντων εν αυτώ, ούτε η επιφυλαχθείσα εις όργανα της αυτόθι μοναχικής κοινότητας μέθοδος, η αρμοδιότης πνευματικής κυρίως και κοσμικής εν μέρει, μετά ~~δυναμικής~~ εξαναγκασμού, ρυθμίσεως της ζωής και λειτουργίας της ιδίας αυτής κοινωνίας. Επομένως δεν κωλύεται το Κράτος, να ενεργήση πράξεις ανακριτικές περί παντός θέματος και πάσης δράσεως, οιασδήποτε προσώπων, μονίμως διαμενόντων εντός της περιοχής αυτής ή εκτός ταύτης, ενδιαφερούσης οπωσδήποτε κλάδον της κειμένης νομοθεσίας είτε ποινικής, είτε αστικής, είτε φορολογικής είτε άλλης οιασδήποτε.

Ταύτα ισχύουν, κατά μέζονα λόγον, όταν η δράσις αύτη συνάπτεται οπωσδήποτε μετ' εφαρμογής ή μη κανόνων αναγκαστικού δικαίου και δημοσίας τάξεως, όπως είναι οι κανόνες του ποινικού δικαίου ή του φορολογικού δικαίου.

V.- Θα ήτο εντελώς ανεδαφική η άποψις εκείνη κατά την οποίαν η περιοχή του Αγ. Όρους, καίτοι αποτελεί τμήμα της Ελληνικής Επικρατείας, συνιστά κλειστόν χώρον εντός του οποίου ανελέγκτως θα ηδύνατο να εξελίσσεται δράσις αντιμειμένη εις (βασικούς) κανόνες της Ελληνικής εννόμου τάξεως και εις τον οποίον θα ήτο δυνατόν να κρύπτονται τελεσφόρως στοχεύα ικανά να στηρίξουν αξίωσιν της Ελληνικής Πολιτείας κατά παντός παραβάτου των κειμένων νόμων και ιδία φορολογικών, μετά ποινικών ή μη συνενπειών. Ούτε ηδελήθη πτέ το φαινόμενον τούτο υπό του Έλληνος συνταγματικού ή κοινού νομοθέτου, αλλ' ούτε είναι δυνατόν να νοηθή ότι τυχάνει υφ' οιασδήποτε έννοιαν βάσιμον τοιούτον φαινόμενον προβαλλόμενον τυχόν υπό των εν Αγ. Όρει εγκαταβιούντων, οι οποίοι, άλλως τε ούτε αληθώς θέλουν, ούτε δικαιούνται, ν' ανέχωνται, ουδ' ερμέως, ως εκ της εξόχως ηθικής συνειδήσεώς των, να μεταβληθή το Αγ. Όρος, μηδέ καθ' υποψίαν, εις κρύπτην οιασδήποτε

παραιομίας επί ηθική κυρίως ζημία του καθεστώτος αυτού.

VI.- Όθεν, φρονώ ότι, η αληθώς λίαν περιορισμένη αυτοδιοίκησης του Αγ. Όρους ουδόλως παρακωλύει τας αρμοδίας ελληνικάς αρχάς να ενεργούν πράξεις ανακριτικώς (και) περί διαπράξεως ή μη φοροδιαφυγής ή απάτης εις βάρος του Δημοσίου εντός της περιοχής του Αγ. Όρους ή υπό προσώπων εν αυτή εγκαταβιούντων, ιδίως δε να ελέγχουν την γνησιότητα αποδείξεων περί δωρεών τρίτων προς τας λειτουργούσας εκεί ιερές μονάς, διότι αι πράξεις αύται συνιστούν πράξεις εφαρμογής φορολογικών νόμων εντός της Ελληνικής Επικρατείας, ως τμήμα και το Αγ. Όρος.

Επομένως η απάντησις εις τα ερωτήματά σας είναι:

α) εις το πρώτον ότι, εξ ουδεμιάς διατάξεως απαγορεύεται η ενέργεια υπό της Ελληνικής Πολιτείας τοιούτων πράξεων φορολογικού ελέγχου και εντός του Αγ. Όρους, εφ'όσον η περιοχή αυτού υπάκειται εις την κυριαρχικήν εξουσίαν αυτής, έρα και εις την φορολογικήν τοιαύτην.

β) εις το δεύτερον ότι, κατ'αρχήν, η φορολογούσα αρχή απορρίπτει ισχυρισμούς των φορολογουμένων όταν ούτοι δεν έχουν έρεισμα τού νόμου ή όταν επιτρέπεται κατ'αρχήν υπό του νόμου, αλλά κρίνη αυτούς μη αποδεικνυόμενους. Επομένως δια ν'απορρίψη η φορολογούσα αρχή απόδειξιν περί γενομένης υπό του φορολογουμένου δωρεάς, συνεπαγομένης έκπτωσης εκ του φορολογητέου εισοδήματος, πρέπει ν'αποδείξη αύτη ότι η απόδειξις είναι μη γνησία. Προς τούτο έχει εξουσίαν εκ του νόμου να προβή εις πάντα προσήκουσαν έλεγχον.

Εις την προκειμένην δε περίπτωσιν, ως ανωτέρω εξετάθη, εφ'όσον η απόδειξις της μη γνησιότητας τοιαύτης αποδείξεως ήρτηται εξ ελέγχου διεξακτέου εις την περιοχήν του Αγ. Όρους και δη εις τα βιβλία της δωρεοδόχου ιερής μονής κ.τ.λ., δεν κωλύεται.

[Handwritten signature]

η ενέργεια και τοιούτου ελέγχου.

Ο Νομικός Σύμβουλος Διοικήσεως

Δημ.Δ. Διαμαντόπουλος

